Žalvarinių dirbinių nedaug. Aptikti žiedeliai. Vienas imituoja diržą. Knygos žymeklio auksuotas apkaustas, apkalėliai. Pats įdomiausias kasinėjimų radinys - žalvarinė žvejybos blizgė ir geležinis dvišakis žvejybos kabliukas.

Stiklo nedaug. Beveik visas jis - langų. Rasta tik viena labai meniška stiklinio indo šukė. Jos stiklas labai plonas, išorinėje pusėje prilipdyta lieto stiklo stilizuota augalinė imitacija.

Vienintelis labai įdomus ir meniškas kaulinis dirbinys-šautuvo buožės inkrustacija. Ji rombo formos, puošta stilizuotu obels žiedu. Ištirtas Zapyškio senamiesčio kultūrinis sluoksnis datuojamas XVII a. Po juo aptikti akmenys leistų daryti prielaidą, kad jau XVI a. čia stovėjo kažkoks pastatėlis, tačiau radinių, patvirtinančių šią prielaidą, neaptikta.

Mindaugas Bertašius, Dainius Balčiūnas

KĖDAINIŲ BUVUSIO KARMELITU. VIENUOLYNO TYRIMAI

PRPI Kauno skyrius 1990 m. tyrinėjo buvusio karmelitų vienuolyno Kėdainiuose, Didžioji g. Nr. 17,19,21 sklypą. Iškastos 24 perkasos, ištirtas 93 m^2 plotas. Perkasos daugiausia kastos aplink buvusio vienuolyno korpusus, siekiant rasti ankstesnio užstatymo pėdsakų, patikslinti pirminį vienuolyno planą, nes dabartiniai pastatai perstatyti pritaikant juos kareivinėms. Perkasų išdėstymą lėmė didžiulis tyrimams skirtas plotas, kurį visą kruopščiau ištirti nebuvo galimybės.

Miesto dalis su tiriamu vienuolynu užstatyta XVII a. 1 ketvirtyje, sparčiausio miesto augimo laikotarpiu. Didžiojoje g. 1624 m. inventoriuje nurodoma buvus 29 valdas kairėje pusėje ir 15 valdų dešinėje (žiūrint iš Didžiosios rinkos). Po

1654 m. gaisro sparčiai statomi mūriniai namai, grindžiamos pagrindinės miesto gatvės, ir 1686 m. inventoriuje minima, kad dauguma sklypų kairėje Didžiosios g. pusėje buvo užstatyti mūro namais. Čia išvardyti ir sklypai, vėliau tekę vienuolynui.

Kovai su reformacija 1703 m. bandoma Kėdainiuose įkurdinti jėzuitų bendruomenę. Nepavykus šios idėjos įgyvendinti, kviečiamas katalikų vienuolių ordinas - karmelitai. Pirmiausia 1702 m. jie įsigyja S.Staginskio mūrinį namą (inventoriuose jis minimas 1666,1686 m.). Šio namo pamatai rasti 22 perkasoje. Jis stovėjo galu į gatvę, o vakarinė siena sudarė posesijų ribą. Pietinėje pastato dalyje buvo rūsys, kuris vėliau pritaikytas vienuolynui, tačiau jau XVIII a. pab. užpiltas. Šiame sklype pastebima spartus kultūrinio sluoksnio augimas, išskiriami 9 XVI-XVIII a. laikotarpio paviršiai. XVII a. pradžios ūkinį kiemą išryškina lauko akmenų grindinys (1,6 m gylyje), vėliau formavosi degėsių, žvyro, griuvenų horizontai. Tvarto, ūkinio pastato pėdsakai rasti šio sklypo 4 perkasoje.

1709 m. karmelitai sparčiai kuriasi ir jau minima beveik pastatyta bažnyčia (šv. Juozapo). 1715 m. rašoma, kad pradėta vienuolyno statyba, bet, matyt, tik paruošiamieji darbai, nes karmelitai valdo dar tik vieną sklypą. 1726-1731 m. jie įsigyja dar 3 sklypus. Po to ir pastatytas vienuolynas. Platesni tyrimai šalia minėtos S.Staginskio valdos leido lokalizuoti 1686 m. inventoriuje minimą batsiuvio Petro Mukčio dirbtuvę ir valdą (ta pati pavardė minima 1604,1624,1666 m. inventoriuose). Apatinis šio sklypo kiemo horizontas, remiantis negausiais keramikos radiniais, datuojamas jau XVI a. pab. Šios valdos prie Didžiosios g. plotis buvo apie 30 m, panašaus pločio, matyt, buvo ir gretimas S.Stoginskio sklypas. 8 perkasoje atrasta daug duobėje suverstų smulkių odos atraižų bei gamybos broko. Šio sluoksnio storis apie 1 m. Jame rasta keramika datuojama XVI-XVII a. riba (apatinėje sluoksnio dalyje) ir XVII a.

pirmąja puse-viduriu (aukščiau). Tai leidžia teigti dirbtuvę buvus ilgą laiką, amatas, matyt, buvo paveldimas.

XVII a. pab. šio sklypo rytinėje dalyje, ties posesijos riba, susiformavo gatvės horizontas. Jį sudaro žvyro su kaulais, o vėliau, XVIII a. pr., - akmenų grindinio sluoksniai. XVIII a. pirmojoje pusėje, iki vienuolyno įrengimo, čia greičiausiai buvo gatvelė į bažnyčią. Ji kirto kvartalą šalia bažnyčios iki Arklių g. Ties bažnyčios varpine aptikti tako (gatvės) pėdsakai.

Vienuolynas po 1831 m. sukilimo uždarytas, čia įsikūrė rusų kariuomenė ir 1835 m. minimi visiškai griūvantys vienuolyno pastatai.

Beveik visur vienuolyno laikotarpio paviršius aptiktas 0,4-0,6 m (buv. P.Mukčio valdoje) arba 0,6-0,7 m gylyje (buv. S.Staginskio valdoje). XIX a. viduje statant kareivines, vienuolyno pastatas keičiamas, perstatomas, kiemas sutvarkomas klojant grindinį (rastas 0,2-0,6 m gylyje).

Visoje tirtoje teritorijoje įžemį sudaro rusvas molis. Dabartinis žemės paviršius buvusio vienuolyno kieme beveik lygus, ryškesnis žemėjimas pastebimas šv. Juozapo bažnyčios link, kur išlikęs buvusio šventoriaus lygis.

Kultūrinio sluoksnio storis įvairuoja nuo 1,3-1,4 m ties Didžiąja ir Arklių g. iki 2 m, ir daugiau tirtuose posesijų vidaus kiemuose. Pietinėje vienuolyno sklypo teritorijoje rasta tik daržų žemė.

Vidas Daminaitis

ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI SAVIČIAUS G. 6

1991 m. restauruojant pastatą Savičiaus g. 6 PRPI atliko dalinius archeologinius tyrimus. Ištirtas apie 340 m^2 plotas, Kultūrinis sluoksnis daugiausia suardytas atliekant įvairius